

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมเพื่อการวางแผนการเกษียณของกลุ่มประชาชนทั่วไป กับกลุ่มข้าราชการ

A comparison of saving behaviors for retirement in general public and officials

อุบลวรรณ ขุนทอง^{*1} และบุญธรรม ราชรักษ์²

¹ คณะการจัดการธุรกิจและการเงิน มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, ² คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ubonwan Khunthong^{*1} and Boontham Racharak²

¹ Faculty of Business Administration and Finance, Rattana Bundit University,

² Faculty of Economics, Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมเพื่อการวางแผนการเกษียณของกลุ่มประชาชนทั่วไปกับกลุ่มข้าราชการ และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของกลุ่มประชาชนทั่วไปกับกลุ่มข้าราชการ ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือกลุ่มประชาชนทั่วไปกับกลุ่มข้าราชการ จำนวน 600 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น(Non-Probability Sampling) โดยมีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามพฤติกรรมการออมและการจัดการการเงินก่อนเกษียณอายุ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่า F-test และนำเสนอผลในเชิงเปรียบเทียบ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาชนทั่วไป ที่มีเงินออมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คนขึ้นไป มีบุตรที่อยู่ในความดูแล 1 คน รายได้ต่อเดือนและค่าใช้จ่ายต่อเดือนเฉลี่ย 30,001 บาทขึ้นไป ส่วนกลุ่มข้าราชการ ที่มีเงินออมส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีสถานภาพสมรส ไม่มีบุตร มีบุคคลในครอบครัวที่อยู่ในความรับผิดชอบ 4 คนขึ้นไป มีรายได้และค่าใช้จ่ายต่อเดือนเฉลี่ย 30,001 บาทขึ้นไป

ด้านพฤติกรรมการออม พบว่า ความแตกต่างของอาชีพทั้ง 2 กลุ่มคือกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มข้าราชการ จะมีพฤติกรรมการเลือกออมเงินไม่แตกต่างกัน มีการออมในแต่ละเดือน แต่ไม่มีการตั้งวงเงินที่แน่นอน มีจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน 1,000 – 5,000 บาท ระยะเวลาในการเก็บออม 1-5 ปี ส่วนด้านการจัดสรรเงินออมในแต่ละเดือนส่วนใหญ่ทั้ง 2 กลุ่มจะมีการกำหนดเงินออมไว้แน่นอนในแต่ละเดือน ส่วนใหญ่ฝากเงินกับสถาบันการเงิน แหล่งศึกษาข้อมูลการเก็บออมมาจากเพื่อนญาติ คนในครอบครัวและมีแนวโน้มการออมในอนาคตเพิ่มขึ้นแต่มีวัตถุประสงค์หลักในการเก็บออมที่แตกต่างกัน คือกลุ่มข้าราชการจะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ส่วนกลุ่มประชาชนทั่วไปมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน

คำสำคัญ : พฤติกรรมการออม, การวางแผนการเกษียณ, กลุ่มข้าราชการ

Abstract

In this work, we aim at studying saving behaviors for retirement in general public and officials. For that, we conduct experiments on the population of Bangkok to investigate the relevancy of factors in saving behaviors. Specifically, the experiments are conducted on 600

populations containing both the general public and officials. They are chosen according to non-probability sampling, where our sampling approach is done randomly at multiple stages. Questionnaires about saving behaviors and management before retirement are used. The result shows that the correspondence index is 1.00 and the confidence value is 0.89. These values are measured by F-test and are reported allegorically.

Our experimental results reveals that the general public who have savings are: male, 31 – 40 years old, married, having 4 or more family members, having 1 child in custody, having income, and having average expense about 30001 or more. On the other hand, the officials who have savings are: female, 41 – 50 years old, married, having 4 or more family members, having no children, having income, and having average expense about 30001 or more.

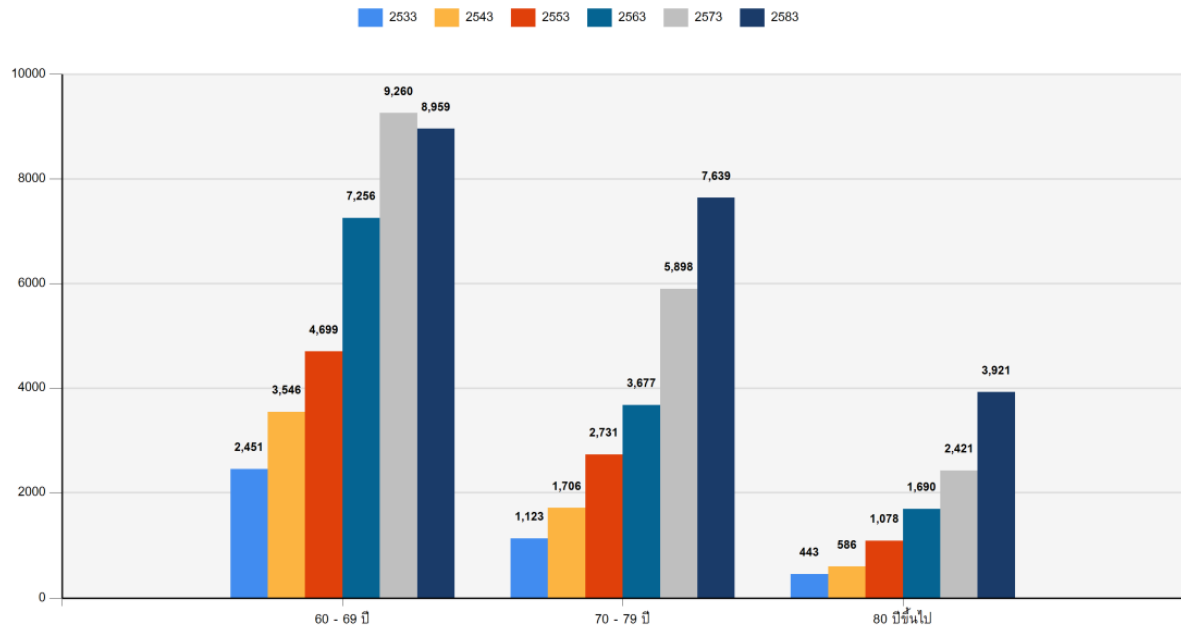
Finally, we realize that an occupation (i.e. general publics and officials) does not influence saving behaviors. Indeed, they do savings but their saving limit might be different. On average, they can save 1000 – 5000 THB for each month and carry on for 1 – 5 years. Each occupation often performs saving with financial institutions and normally acquires information about money management tips from friends and families. Their saving purposes are also different. On the one hand, the general publics do savings for the education of their children. On the other hand, the official do savings for their future need, especially in emergency.

Keywords: saving behaviors, retirement Planning, officials

บทนำ

ในช่วงที่ผ่านมา การเปลี่ยนโครงสร้างประชากรของโลกเข้าสู่สังคมสูงวัยที่เกิดขึ้นรวดเร็วกว่าในอดีต กำลังเป็นประเด็นที่ในหลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญและนำมาซึ่งความท้าทายในหลากหลายมิติ ทั้งการลดลงของจำนวนแรงงาน ที่ส่งผลกระทบต่อขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างความมั่นคงทางการเงินหลังวัยเกษียณ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยประเทศที่พัฒนาแล้วเข้าสู่สังคมสูงวัยก่อนประเทศกำลังพัฒนา ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาใช้เวลาในการเปลี่ยนผ่านจากสังคมสูงวัย (Aging society) ไปยังสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ (Aged society) น้อยกว่าโดยเฉพาะประเทศแถบเอเชีย สำหรับบริบทสังคมสูงวัยของประเทศไทย ปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านจากสังคมสูงวัยเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ โดยไทยมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรในวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ ระดับรายได้ต่อหัวและระดับการศึกษาของไทยยังต่ำกว่าประเทศอื่นที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยแล้ว ผลกระทบจากการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมสูงวัยของไทยจึงอาจเกิดขึ้นรวดเร็วและรุนแรงกว่าในหลายประเทศ ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ของประเทศเป็นอย่างยิ่ง หากผู้สูงอายุในประเทศไม่มีการเตรียมตัว หรือการจัดการการเงินไวล่วงหน้า ภาระต่าง ๆ ของผู้สูงอายุจะตกเป็นภาระของ ครอบครัว ลูกหลาน และรัฐบาล ตลอดจนสังคมโดยรวม

ปัจจุบันโครงสร้างประชากรของประเทศไทยเข้าสู่โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปีดังภาพที่ 1 ภาพที่ 1 ประชากรสูงอายุ จำแนกตามกลุ่มอายุ (อายุ 60 - 69 ปี, 70 - 79 ปี และ 80 ปีขึ้นไป) เพศ และเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2533 - พ.ศ. 2583

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากภาพที่ 1 พบว่าทิศทางการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุรวมทั้งประเทศตั้งแต่ปี 2553 - 2583 ซึ่งผู้วิจัยได้คำนวณอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ทุกรอบ 10 ปี เป็นดังนี้ ปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นจากปี 2553 อัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 50.12 พ.ศ.2573 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 อัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 39.28 และ ปี พ.ศ. 2583 เพิ่มขึ้นจากปี 2573 อัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.73 ดังนั้นประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุมาแล้วเกือบ 10 ปี โดยที่ประชาชนของประเทศไม่ได้มีการวางแผนการออมมาตั้งแต่ช่วงที่ยังอยู่ในวัยทำงาน ในขณะที่ระบบบำนาญของประเทศยังมีความเหลื่อมล้ำและแยกกันอยู่ คือ ในภาครัฐ มีกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีกองทุนสงเคราะห์ครูหรือกองทุนประกันสังคมซึ่งเก็บเงินสมทบจากลูกจ้างนายจ้าง ภาคเอกชน มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ภาคประชาชนต่างคนต่างออม ใครไม่มีหนี้สินสามารถออมได้ แต่ส่วนใหญ่ยังขาดการตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของการออมเพื่อการเกษียณของตนเอง ซึ่งระบบบำนาญทั้ง 3 มิติแยกการควบคุมการจัดการไปแต่ละส่วน ขาดการบริหารและมองภาพรวม ส่งผลให้รัฐบาลผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) มีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2554 และเกิดการปฏิบัติตามกฎหมายได้ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นกองทุนที่ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกและเพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิกเมื่อสิ้นสมาชิกภาพ ผลการดำเนินงานสถานะกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ข้อมูล ณ 30 มิถุนายน พ.ศ.2562 มีสมาชิกจำนวน 1,392,644 คน ส่วนใหญ่ของสมาชิกอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 50.3 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 51.7 และมีอายุระหว่าง 30 - 50 ปี ร้อยละ 44.1 (National Savings Fund, 2019)

ไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 แต่ปัญหาที่ตามมาคือ คนส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความจำเป็นในการเตรียมตัวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ด้วยปัจจัยที่คนจำนวนมากยังมีเงินเก็บไม่เพียงพอ โดยผลสำรวจพบว่าคนไทยต้องมีเงินเตรียมไว้ประมาณ 4.5 ล้านบาท เพื่อให้หลังเกษียณได้ 25 ปี ขณะที่สถาบันคีนันแห่งเอเชีย ร่วมกับ University of North Carolina's Kenan-Flagler School of Business and the

Gillings School of Global Public Health เปิดเผยข้อมูลว่า ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ และกำลังประสบปัญหาที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือคนไทยยังขาดวินัยในการเก็บออม ขาดการวางแผนการลงทุน หรือขาดการบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสม และส่งผลต่อการดูแลสุขภาพเมื่อถึงวัยชรา จากปัญหาข้างต้นสอดคล้องสถิติการออมภายในประเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่พบว่าภาพรวมการออมภายในประเทศปี พ.ศ. 2558 ขยายตัวร้อยละ 13.4 และการออมต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 30.3 เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเดียวกันอยู่ในระดับกลาง ใกล้เคียงกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย สำหรับการออมของครัวเรือนในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พ.ศ. (2554-2558) ไม่เปลี่ยนแปลงมากนักอยู่ที่ระดับประมาณ 600 -670 พันล้านบาท การออมเงินของประชาชนวัยทำงานส่วนใหญ่ พบว่า ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมทางการเงินสำหรับวัยเกษียณโดยวัยทำงานประมาณร้อยละ 40 ยังไม่มีการออมเพื่อวัยเกษียณ โดยผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับจำนวนผู้สูงอายุจำแนกตามการออมในปี พ.ศ. 2560 พบว่า จำนวนผู้สูงอายุมีทั้งหมด 11,312,447 คน ผู้สูงอายุมีการออมจำนวน 8,265,870 คน คิดเป็นร้อยละ 73.06 ที่มีการออมแต่ไม่เพียงพอที่จะใช้ในวัยเกษียณ (National Statistical Office, 2011) โดยคาดหมายว่าหากภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์ส่งเสริมการออมหรือมาตรการสำคัญจากภาครัฐเข้ามาแก้ไขหรือเร่งสร้างรายได้เพื่อให้เพียงพอสำหรับผู้สูงอายุวัยเกษียณ จะทำให้ประเทศไทยมีการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่สูงขึ้นและกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้ และเมื่อคิดเฉลี่ยต่อคนต่อปี แม้ว่าทั้งรายได้และรายจ่ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่การออมที่มีทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ หรือเกือบคงที่ ซึ่งหากภาวะหนี้สินครัวเรือนอยู่ในระดับสูงจะส่งผลให้การออมภาคครัวเรือนลดลง การออมเพื่อรองรับการเกษียณในปัจจุบันอาจยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ เนื่องจากยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณ ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวโน้มผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และคาดว่าจำนวนผู้สูงอายุจะสูงกว่าหรือใกล้เคียงกับจำนวนวัยแรงงานในปี พ.ศ. 2564 นอกจากนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีผลสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยเมื่อปี พ.ศ. 2559 พบว่าค่าเฉลี่ยด้าน ทักษะทางการเงินของคนไทยอยู่ที่ร้อยละ 61.0 โดย คนไทยอ่อนด้านความรู้ทางการเงินที่สุด จากคะแนน ทักษะทางการเงิน 3 ด้านซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ ร้อยละ 48.6 ด้านพฤติกรรมร้อยละ 62.2 และด้านทัศนคติ ร้อยละ 76.0 สำหรับพัฒนาการ ภาพรวมทักษะทาง การเงินของคนไทยปี พ.ศ. 2559 มีแนวโน้มดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2556 ยกเว้นด้านพฤติกรรมทางการเงินซึ่งปรับตัวลดลงจากหลายประเด็นเช่น การไม่ตั้งเป้าหมายระยะยาว ขาดการดูแลสุขภาพการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ไม่ชำระค่าใช้จ่ายตรงตามเวลาเรียกเก็บ และขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนการเลือกซื้อ ดังนั้นรัฐควรกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและควรส่งเสริมการออมและความรู้ด้านการเงินจึงมีความสำคัญกับการวางแผนการออมและการบริหารการเงินที่ดี จะมีส่วนช่วยให้ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต เพื่อเก็บเงินไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณ และยามจำเป็นของชีวิต รวมถึงในการสร้างหลักประกันความมั่นคงสำหรับชีวิตในอนาคต ทั้งนี้ในการบริหารจัดการรายได้-รายจ่ายให้เพียงพอและมีเงินเหลือเพื่อเตรียมการวางแผนเกษียณอายุในช่องทางต่างๆ ทั้งการวางแผนด้านค่าใช้จ่าย ด้านภาษี และด้านการลงทุนภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้

ดังนั้นการศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของคนสองกลุ่มอาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการออมภาคครัวเรือนที่มีความสำคัญต่อเงินออมของประเทศ ได้แก่กลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มข้าราชการที่มีความแตกต่างในด้านของอาชีพ โครงสร้างเงินเดือน และสวัสดิการต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการออมของทั้งสองกลุ่ม รวมทั้งรัฐบาลหรือสถาบันการเงินสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายเพื่อกระตุ้นการออม เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการเงินของครัวเรือนและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว สอดคล้องกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มขั้น รวมทั้งวัยทำงานมีการเปลี่ยนจากผู้สูงอายุมากขึ้น จึงจำเป็นต้องวางแผนทางการเงินเพื่อรองรับชีวิตหลังเกษียณให้สามารถดูแลตนเองได้และไม่ก่อให้เกิดปัญหาเชิงสังคมในระดับประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและรูปแบบการออมของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มข้าราชการ ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมและรูปแบบระหว่างสองกลุ่ม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มข้าราชการแตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ต่อเดือนและค่าใช้จ่ายต่อเดือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มข้าราชการแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาคือ การศึกษาพฤติกรรมการออมของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มข้าราชการ ในกรุงเทพมหานครและเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมระหว่างสองกลุ่มอาชีพ

โดยมีขอบเขตด้านประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มข้าราชการ ที่ประกอบอาชีพรับราชการ และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มประชาชนทั่วไปซึ่งกลุ่มพนักงาน รัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ พนักงานบริษัทเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัว และพนักงานรายวัน ที่มีสถานที่ทำงานในกรุงเทพมหานคร โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มๆละ เท่ากันรวม จำนวน 600 ตัวอย่าง ระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลคือ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 – 31 มกราคม 2562

การศึกษานี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น(Non-Probability Sampling) โดยมีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกรุงเทพมหานครมีพื้นที่ทั้งหมด 50 เขตแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะที่ตั้งของพื้นที่ได้แก่

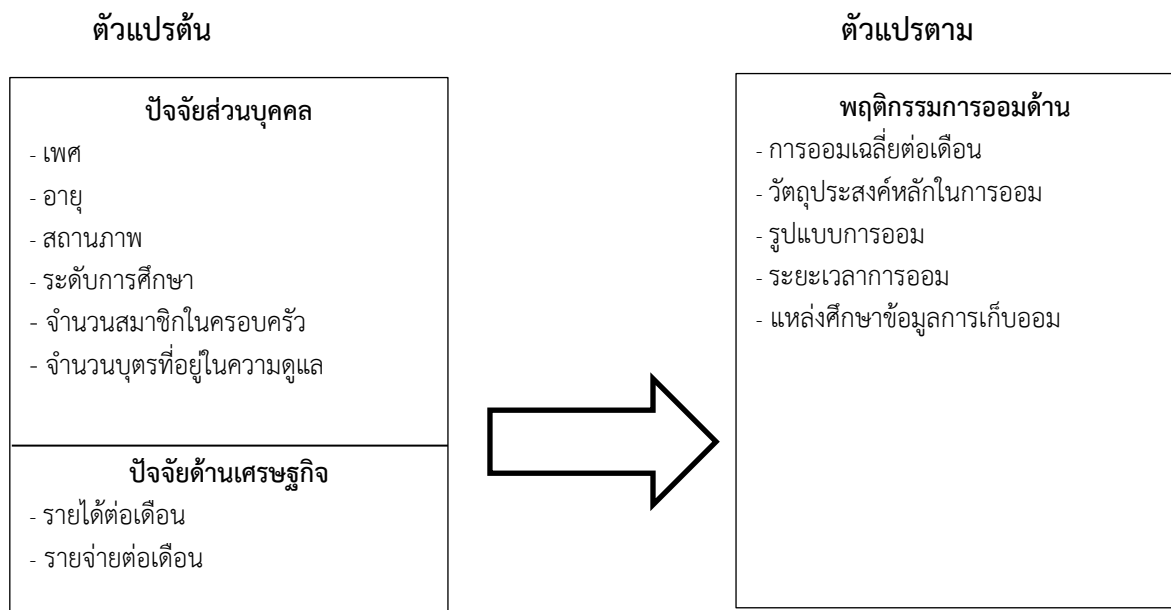
เขตชั้นใน ประกอบด้วย 21 เขตปกครอง คือพระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ดินแดง วัฒนา

เขตชั้นกลาง ประกอบด้วย 18 เขตปกครอง คือ พระโขนง ประเวศ บางเขน บางกะปิ ลาดพร้าว บึงกุ่ม บางพลัด ภาษีเจริญ จอมทอง ราษฎร์บูรณะ สวนหลวง บางนา ท่งครุ บางแค วังทองหลาง คันนายาว สะพานสูง สายไหม

เขตชั้นนอก ประกอบด้วย 11 เขตปกครอง คือ มีนบุรี ดอนเมือง หนองจอก ลาดกระบัง ตลิ่งชัน หนองแขม บางขุนเทียน หลักสี่ คลองสามวา บางบอน ทวีวัฒนา

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกเขตที่จะเก็บข้อมูลจากเขตปกครองของกรุงเทพมหานคร สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากเขตปกครองของกรุงเทพมหานครเขตชั้นใน 2 เขต กรุงเทพมหานครชั้นกลาง 1 เขต และกรุงเทพมหานครชั้นนอก 1 เขต รวมทั้งสิ้น 4 เขต ซึ่งประกอบไปด้วย เขตห้วยขวาง เขตจตุจักร เขตสายไหม และเขตหนองจอก และทำการเก็บตัวอย่างแบบการสุ่มแบบโควตา โดยกำหนดโควตากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจากกลุ่มอาชีพละเท่า ๆ กัน กลุ่มตัวอย่าง เขตปกครองละ 150 ตัวอย่าง แต่ละเขตแบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างจากพนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ พนักงานทั่วไป กลุ่มละ 75 คน รวมเป็น กลุ่มงานราชการ 300 ตัวอย่างและกลุ่มประชาชนทั่วไป 300 ตัวอย่างรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 600 ตัวอย่าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยหลักในการกำหนดพฤติกรรมการออมของทั้ง สองกลุ่ม ผลการวิจัยจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

ด้านพนักงานประชาชนทั่วไป ได้รู้จักมีการวางแผนการออม โดยมีการเลือกรูปแบบการออมได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ที่ต้องการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยหันมาให้ความสนใจกับการออมเพิ่มมากขึ้น

ด้านสถาบันการเงิน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการนำเสนอรูปแบบการออมทั้ง สามารถออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และยังแนะนำให้กลุ่ม พนักงานหรือกลุ่มบุคคลที่มีสัดส่วนการออมต่ำ หันมาให้ความสำคัญและสนใจในการออมและมีการจัดการทาง การเงินเพื่อวางแผนการออมอย่างมีระบบมากขึ้น

ด้านรัฐบาล องค์กรหรือหน่วยงานที่มีส่วนในการส่งเสริมและกระตุ้นการออมภาคครัวเรือน และ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นประโยชน์ในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายส่งเสริมการออม

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ ร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มราชการและกลุ่มประชาชนทั่วไป

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		กลุ่มราชการ(300)	กลุ่มประชาชนทั่วไป(300)
เพศ			
	ชาย	120(40.0%)	275(91.7%)
	หญิง	180(60.0%)	25(8.3%)
อายุ			
	น้อยกว่า 30 ปี	30(10.0%)	4(1.3%)
	อายุ 31 - 40 ปี	85(28.3%)	118(39.3%)
	อายุ 41 - 50 ปี	101(33.7%)	116(38.7%)
	อายุ 51 ปีขึ้นไป	84(28.0%)	62(20.7%)
สถานภาพ			
	โสด	74(24.7%)	30(10.0%)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		กลุ่มราชการ(300)	กลุ่มประชาชนทั่วไป(300)
	สมรส	207(69.0%)	231(77.0%)
	หย่าร้าง	6(2.0%)	33(11.0%)
	หม้าย(คู่สมรสเสียชีวิต)	13(4.3%)	6(2.0%)
จำนวนสมาชิกในครอบครัว			
	1 คน	4(1.3%)	5(1.7%)
	2 คน	33(11.0%)	22(7.3%)
	3 คน	70(23.3%)	80(26.7%)
	4 คนขึ้นไป	193(64.3%)	193(64.3%)
จำนวนบุตรที่อยู่ในความดูแล			
	ไม่มี	112(37.3%)	66(22.0%)
	1 คน	107(35.7%)	127(42.3%)
	2 คน	80(26.7%)	94(31.3%)
	3 คนขึ้นไป	1(0.3%)	13(4.3%)
บุคคลในครอบครัวที่อยู่ในความรับผิดชอบ			
	พ่อ-แม่	148(49.3%)	74(24.7%)
	คู่สมรส	31(10.3%)	22(7.3%)
	บุตร	112(37.3%)	200(66.7%)
	ญาติ	9(3.0%)	4(1.3%)
รายได้ต่อเดือน			
	10,001 - 20,000 บาท	31(10.3%)	24(8.0%)
	20,001 - 30,000 บาท	92(30.7%)	68(22.7%)
	30,001 บาทขึ้นไป	177(59.0%)	208(69.3%)

ที่มา: จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างของกลุ่มข้าราชการจำนวน 300 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คนขึ้นไป ไม่มีบุตร บุคคลในครอบครัวที่อยู่ในความรับผิดชอบคือพ่อ – แม่ รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 30,001 บาทขึ้นไป และรายจ่ายต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างของกลุ่มประชาชนทั่วไปจำนวน 300 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 91.7 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คนขึ้นไป จำนวนบุตรที่อยู่ในความดูแลจำนวน 1 คน รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 30,001 บาทขึ้นไป และรายจ่ายต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความเหมือน ความต่างระหว่างกลุ่ม ข้อมูลพฤติกรรมการออมของกลุ่มราชการและกลุ่มประชาชนทั่วไป

พฤติกรรมการออม			
		กลุ่มราชการ(300)	กลุ่มประชาชนทั่วไป(300)
มีการออมในแต่ละเดือน			
	มี	297(99.0%)	291(97.0%)
	ไม่มี	3(1.0%)	9(3.0%)
การกำหนดวงเงินเป้าหมายการออม			
	กำหนดวงเงินที่แน่นอน	125(41.7%)	97(32.3%)
	ไม่ได้ตั้งวงเงินที่แน่นอน	175(58.3%)	203(67.7%)
การออมเฉลี่ยต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 1,000 บาท	4(1.3%)	3(1.0%)
	1,001 - 5,000 บาท	236(78.7%)	180(60.0%)
	5,001 - 10,000 บาท	20(6.7%)	58(19.3%)
	10,001 - 15,000 บาท	21(7.0%)	49(16.3%)
	15,001 - 20,000 บาท	12(4.0%)	8(2.7%)
	20,001 บาทขึ้นไป	7(2.3%)	2(0.7%)
วัตถุประสงค์หลักในการเก็บออม			
	เพื่อเก็บไว้ใช้ยามชราหรือเกษียณอายุ	36(12.0%)	43(14.3%)
	เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	155(51.7%)	88(29.3%)
	เพื่อหลักประกันความมั่นคงของชีวิต	9(3.0%)	0(0.0%)
	เพื่อผลตอบแทนจากการออม	51(17.0%)	65(21.7%)
	เพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน	49(16.3%)	104(34.7%)
รูปแบบการเก็บออม			
	ฝากเงินกับสถาบันการเงิน	213(71.0%)	198(66.0%)
	ซื้อสลากออมสิน-สลาก ธกส.	11(3.7%)	29(9.7%)
	ซื้อพันธบัตรรัฐบาล	18(6.0%)	30(10.0%)
	ซื้อทรัพย์สินเช่น ทองคำ	8(2.7%)	19(6.3%)
	ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต	1(0.3%)	0(0.0%)
	ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร	0(0.0%)	6(2.0%)
	เก็บสะสมในรูปแบบเงินสด	49(16.3%)	18(6.0%)
นับถึงปัจจุบัน ระยะเวลาในการเก็บออม			
	น้อยกว่า 1 ปี	12(4.0%)	10(3.3%)
	1 - 5 ปี	165(55.0%)	205(68.3%)
	6 - 10 ปี	118(39.3%)	85(28.3%)
	11 ปีขึ้นไป	5(1.7%)	0(0.0%)
แนวโน้มในอนาคตของการเก็บออม			
	ออมเท่าเดิม	36(12.0%)	27(9.0%)
	ออมเพิ่มขึ้น	252(84.0%)	271(90.3%)
	อมน้อยลง	12(4.0%)	2(0.7%)
แหล่งศึกษาข้อมูลการเก็บออม			
	สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	56(18.7%)	91(30.3%)
	เพื่อน ญาติ คนในครอบครัว	218(72.7%)	199(66.3%)
	ผ่านพับ ใบปลิว	2(0.7%)	7(2.3%)
	อินเทอร์เน็ต	24(8.0%)	3(1.0%)

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 ตัวอย่างของกลุ่มข้าราชการ ส่วนใหญ่มีการออมในแต่ละเดือนร้อยละ 99.0 แต่ไม่มีการกำหนดวงเงินเป้าหมายการออมที่แน่นอนร้อยละ 58.3 มีการออมเฉลี่ยต่อเดือนในช่วง 1,000 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.7 มีวัตถุประสงค์ในการเก็บออมเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินคิดเป็นร้อยละ 51.7 รูปแบบการเก็บออมคือฝากเงินกับสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 71.0 มีระยะเวลาในการเก็บออมอยู่ในช่วง 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.0 แนวโน้มในอนาคตของการเก็บออมเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 84.0 และแหล่งศึกษาข้อมูลการเก็บออม มาจากเพื่อน ญาติ คนในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 72.7

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 ตัวอย่างของกลุ่มประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่มีการออมในแต่ละเดือนร้อยละ 97.0 แต่ไม่มีการกำหนดวงเงินเป้าหมายการออมที่แน่นอนร้อยละ 67.7 มีการออมเฉลี่ยต่อเดือนในช่วง 1,000 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีวัตถุประสงค์ในการเก็บออมเพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลานคิดเป็นร้อยละ 34.7 รูปแบบการเก็บออมคือฝากเงินกับสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 66.0 มีระยะเวลาในการเก็บออมอยู่ในช่วง 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.3 แนวโน้มในอนาคตของการเก็บออมเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 90.3 และแหล่งศึกษาข้อมูลการเก็บออม มาจากเพื่อน ญาติ คนในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 66.3

การเปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินและการจัดการการเงินก่อนเกษียณ

การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของอาชีพที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินและการจัดการการเงินก่อนเกษียณ ด้วยการวิเคราะห์ สัดส่วนเปรียบเทียบแต่ละกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ตารางที่ 3 แสดงผลสรุปการทดสอบสมมติฐานอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลต่อพฤติกรรมการออม ของข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ พนักงานทั่วไป

สมมติฐาน	กลุ่มราชการ (300)	กลุ่มประชาชน ทั่วไป(300)
	F-test	F-test
สมมติฐานที่ 1.1 เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม		
เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	93.543***	0.132
เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านวัตถุประสงค์ในการเก็บออม	17.483***	26.249***
เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านรูปแบบการออม	23.106***	3.180
เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านระยะเวลาในการเก็บออม	0.511	17.145***
เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านความถี่ในการออมเงิน	32.261***	0.575
เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านแหล่งข้อมูลการเก็บออม	0.010	8.382***
สมมติฐานที่ 1.2 อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม		
อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	18.810***	10.165***
อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านวัตถุประสงค์ในการเก็บออม	9.840***	70.157***
อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านรูปแบบการออม	1.777	21.295***
อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านระยะเวลาในการเก็บออม	83.378***	35.681***
อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านความถี่ในการออมเงิน	13.856***	5.908***
อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านแหล่งข้อมูลการเก็บออม	1.095	1.835
สมมติฐานที่ 1.3 สถานภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม		
สถานภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	7.295***	16.070***
สถานภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านวัตถุประสงค์ในการเก็บออม	3.763***	43.449***
สถานภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านรูปแบบการออม	2.882	8.716***
สถานภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านระยะเวลาในการเก็บออม	9.601***	32.327***

สถานภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านความถี่ในการออมเงิน	0.543	2.979
สถานภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านแหล่งข้อมูลการเก็บออม	4.905***	2.680
สมมติฐานที่ 1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม		
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	0.578	4.372***
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านวัตถุประสงค์ในการเก็บออม	0.824	3.696***
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านรูปแบบการออม	0.038	5.940***
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านระยะเวลาในการเก็บออม	1.739	5.955***
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านความถี่ในการออมเงิน	0.634	13.141***
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านแหล่งข้อมูลการเก็บออม	5.200	0.555
สมมติฐานที่ 1.6 รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม		
รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	18.907***	19.494***
รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านวัตถุประสงค์ในการเก็บออม	3.102	0.150
รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านรูปแบบการออม	1.537	4.639***
รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านระยะเวลาในการเก็บออม	59.536***	3.798
รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านความถี่ในการออมเงิน	1.263	2.447
รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านแหล่งข้อมูลการเก็บออม	0.770	0.404
สมมติฐานที่ 1.7 รายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม		
รายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	12.121***	20.742***
รายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านวัตถุประสงค์ในการเก็บออม	3.685***	4.899***
รายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านรูปแบบการออม	2.252	6.857***
รายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านระยะเวลาในการเก็บออม	8.661***	10.915***
รายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านความถี่ในการออมเงิน	0.574	2.065
รายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมด้านแหล่งข้อมูลการเก็บออม	0.432	2.941

*** ระดับความเชื่อมั่น 99%

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าเพศมีอิทธิพลต่อวัตถุประสงค์การออมทั้งสองกลุ่ม แต่ทั้งสองกลุ่มมีวัตถุประสงค์การออมต่างกัน คือ กลุ่มข้าราชการมีวัตถุประสงค์การออมเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินแต่กลุ่มประชาชนทั่วไปมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาบุตร แต่เพศมีอิทธิพลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนเฉพาะกลุ่มข้าราชการเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความมั่นคงในอาชีพและความมีเสถียรภาพทางด้านรายได้

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า อายุมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมทั้งสองกลุ่มตัวอย่างเกือบทุกด้านยกเว้นรูปแบบการออมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของกลุ่มประชาชนทั่วไปเท่านั้นยกเว้นด้านแหล่งข้อมูลไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมทั้งสองกลุ่ม

สถานภาพพบว่าสถานภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมทั้งสองกลุ่ม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ได้แก่ ด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน ด้านวัตถุประสงค์ในการเก็บออม และด้านระยะเวลาในการเก็บออม ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีสถานภาพสมรสจึงมีการวางแผนเพื่อความมั่นคงของครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมในกลุ่มประชาชนทั่วไปเกือบทุกด้านยกเว้น ด้านแหล่งข้อมูลการออม แต่จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมในด้านแหล่งข้อมูลการออมทั้งสองกลุ่ม

ด้านรายได้ต่อเดือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน สำหรับกลุ่มข้าราชการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเท่านั้นได้แก่ด้านระยะเวลาในการเก็บออม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และที่มีระดับนัยสำคัญ 0.01 เฉพาะกลุ่มประชาชนทั่วไปเท่านั้น ได้แก่ด้านรูปแบบการออม

ด้านรายจ่ายต่อเดือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 ทั้งสองกลุ่มได้แก่ด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน วัตถุประสงค์ในการเก็บออม และด้านระยะเวลาในการเก็บออม และที่มีระดับนัยสำคัญ 0.01 เฉพาะกลุ่มประชาชนทั่วไปเท่านั้น ได้แก่ด้านรูปแบบการออม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมเพื่อการวางแผนการเกษียณของกลุ่มพนักงานทั่วไปกับกลุ่มข้าราชการ มีประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม คือกลุ่มพนักงานทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ซึ่งถือเป็นวัยทำงาน สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในความดูแล 4 คนขึ้นไป ไม่มีการกำหนดเป้าหมายการออมที่แน่นอน มีการออมเฉลี่ยต่อเดือน ในช่วง 1,001-5,000 บาท วัตถุประสงค์หลักในการออมเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน รูปแบบการออมเงินคือฝากเงินกับสถาบันการเงิน มีการออมมาแล้ว 1-5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hamani, S. (2013) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 37 ปี มีสถานภาพสมรส ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ส่วนใหญ่ออมเงินในรูปแบบของการฝากธนาคารพาณิชย์ ส่วนกลุ่มข้าราชการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในความดูแล 4 คนขึ้นไป ไม่มีบุตร ไม่มีการกำหนดเป้าหมายการออมที่แน่นอน มีการออมเฉลี่ยต่อเดือน ในช่วง 1,001 - 5,000 บาท วัตถุประสงค์หลักในการออมเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน รูปแบบการออมเงินคือฝากเงินกับสถาบันการเงิน มีการออมมาแล้ว 1 - 5 ปี แสดงให้เห็นว่าช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่มีการเก็บออมจะอยู่ในช่วงวัยทำงาน ไม่มีการกำหนดวงเงินเป้าหมายการออมที่แน่นอน มีการออมมาแล้ว 1- 5 ปี วัตถุประสงค์หลักในการออมเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน มีการออมเฉลี่ยต่อเดือน ในช่วง 1,001-5,000 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านรายได้ผลการศึกษาทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มพนักงานทั่วไป และกลุ่มข้าราชการ มีรายได้ 30,0001 บาทขึ้นไป และมีรายจ่ายต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป ซึ่งจากการที่รายได้ต่อเดือนมีสูงพอ ๆ กับรายจ่ายต่อเดือน ส่งผลให้ทั้งสองกลุ่มอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการออมหรือไม่มีการออมเลย

3. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการออม จากการศึกษาพบว่าทั้งสองกลุ่มคือพนักงานทั่วไปและกลุ่มข้าราชการไม่มีการกำหนดวงเงินเป้าหมายการออมที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwanan, T. et al. (2010) พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีการวางแผนการออมที่แน่นอน ออมตามปริมาณเงินที่เหลือ แสดงว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนการออมในอนาคตรวมถึงการออมเงินในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลกระทบในช่วงสูงอายุหรือวัยเกษียณที่ไม่สามารถทำงานได้เพราะไม่มีหลักประกันที่ชัดเจน วัตถุประสงค์ในการออมทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเก็บออมคือเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉินตามทฤษฎีความต้องการถือเงินของบุคคลของเคนส์ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yotsathami, R. & Kusirisin, P. (2008) ที่พบว่ารูปแบบการออมส่วนใหญ่ทั้งพนักงานบริษัทเอกชนและข้าราชการนิยมเก็บออมในรูปแบบบัญชีออมทรัพย์เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ที่จะออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินจึงเก็บออมในรูปแบบบัญชีออมทรัพย์ เพราะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย มีสภาพคล่องสูง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มพนักงานทั่วไปและกลุ่มข้าราชการ ได้แก่ อายุมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน ด้านวัตถุประสงค์ในการเก็บออม ด้านระยะเวลาในการเก็บออม และด้านความถี่ในการออมเงิน ตามทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของ Franco Modigliani ที่สรุปว่า ช่วงชีวิตของบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีรายได้อยู่ในระดับต่ำในช่วงเริ่มต้นของชีวิตและจะมีรายได้สูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น ในช่วงกลางจึงเป็นช่วงที่มีรายได้มากพอที่จะออมได้ และจากการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจพบว่าปัจจัยด้านรายได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมในด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน และรายจ่ายต่อเดือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมในด้านจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน ด้านระยะเวลาในการออมเงิน

จากการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการออมของกลุ่มพนักงานทั่วไปและกลุ่มข้าราชการ พบว่า กลุ่มข้าราชการ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออมเงินและการลงทุนทางการเงิน

จากการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมและรูปแบบการลงทุนของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มข้าราชการ ทำให้ทราบได้ว่าการออมเงินเป็นสิ่งสำคัญในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันสำหรับทุกสาขาอาชีพ และวิธีในการเก็บออมที่ดีควรมีการกำหนดการออมในแต่ละเดือนในปริมาณที่ชัดเจน นอกจากนั้นรูปแบบการออมเงินไม่ได้มีเพียงแต่การฝากเงินกับสถาบันการเงินเท่านั้น ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปรับทราบถึงรูปแบบการลงทุนที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้การลงทุนทางการเงินสามารถสร้างผลตอบแทนและความมั่นคงมากกว่าการออมเงินในรูปแบบของการฝากเงินเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพื่อให้อนาคตสามารถนำเงินออมในปัจจุบันไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินหรือยามเกษียณอายุได้อย่างมั่นคงและมั่งคั่ง

Reference

- Financial literacy department Bank of Thailand (2016). *Report of the Financial Skills Survey of Thailand 2016*. Bangkok: Bank of Thailand. (in Thai)
- Fiscal Policy Office Ministry of Finance. (2015). *The coverage of the Thai pension system*. Retrieved 2018, December 1, from www.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article146.pdf.
- Hamamane, S. (2013). *Forms and Factors Affecting Household Savings in Bangkok Metropolis*. The National Academic Conference 2013, Association of Private Higher Education Institutions of Thailand.(in Thai)
- Kusirisin, P. (2008). Factors affecting household saving. In the Mueang district Chiang Mai Province. (Master of Economics). Chiang Mai University. (in Thai)
- National Statistical Office. *Population*. Retrieved 2018, December 2, from [http://portal.nso.go.th/otherFranco Modigliani](http://portal.nso.go.th/otherFranco%20Modigliani).
- Office of the Securities and Exchange Commission. (2014). *Creating financial stability after Retired for Thais*. Retrieved 2015, December 2, from http://www.sec.or.th/EN/Documents/Information/ResearchesStudies / research_retirement.pdf
- Roekksanat, J. (2012). *Comparison of saving behavior among employees of private companies and civil servants in the area. Bangkok*. (Master of Business Administration). Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Faculty of Business Administration. (in Thai)

- Suwanan, T. (2010). *Factors affecting household saving behavior*. (Research report). Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)
- Yotsatham, R. (2008). *Comparison of saving behaviors of employees of private companies and civil servants in the area Bangkok*. (Master of Business Administration). Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Faculty of Business Administration. (in Thai)

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบลวรรณ ขุนทอง

คณะกรรมการจัดการธุรกิจและการเงิน มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
306 ซ.ลาดพร้าว 107 คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
Email: rbac.mooc@gmail.com.

รองศาสตราจารย์บุญธรรม ราชรักษ์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
Email: thamracharak@gmail.com